

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมพลังอำนาจ โดยพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนต่อพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มารับบริการในศูนย์สุขภาพชุมชน 6 แห่ง ในช่วงระยะเวลาเดือนพฤศจิกายน 2553 - มกราคม 2554 โดยนำเสนอผลการศึกษาดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการรักษา ความสามารถในการจัดยา และพฤติกรรมการใช้ยา
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2
3. เปรียบเทียบผลของโปรแกรมการเสริมพลังอำนาจของพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนต่อพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

4.1 ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการรักษา ความสามารถจัดยา และพฤติกรรมการใช้ยา

ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 70.0 มีอายุระหว่าง 56-65 ปี มากที่สุด(ร้อยละ 37.5) อายุเฉลี่ย 58.93 ปี ทำงานร้อยละ 70.0 โดยอาชีพส่วนใหญ่เกษตรกรร้อยละ 52.5 อาชีพรองลงมาได้แก่ ค้าขาย (ร้อยละ 12.5) ส่วนระยะเวลาการเจ็บป่วยส่วนมากอยู่ระหว่าง 1-5 ปี (ร้อยละ 52.5) รองลงมาได้แก่ ระยะเวลาการเจ็บป่วย 6-10 ปี (ร้อยละ 40.0) ค่าเฉลี่ย 6.87 ปี ผู้ป่วยเบาหวานมีปัญหามองเห็นร้อยละ 30 ส่วนอาการไม่พึงประสงค์จากยา ได้แก่ ใจสั่น มึนงง ท้องอืด อาหารไม่ย่อย พบร้อยละ 42.5 ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 จำแนกตามปัจจัยด้านบุคคล

ปัจจัยด้านบุคคล	จำนวน (n=40)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	12	30.0
หญิง	28	70.0
อายุ		
< 55 ปี	13	32.5
56- 65 ปี	15	37.5
> 65 ปี	12	30.0
ค่าเฉลี่ย 58.9 ปี ค่าต่ำสุด 33 ปี ค่าสูงสุด 80 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11.94		
อาชีพ		
ไม่ได้ทำงาน	12	30.0
ทำงาน	28	70.0
รับจ้าง/เกษตรกร	21	52.5
ค้าขาย	5	12.5
อื่น ๆ	2	5.0
ระยะเวลาการเจ็บป่วย		
1 - 5 ปี	21	52.5
6-10 ปี	16	40.0
> 10 ปี	3	7.5
ค่าเฉลี่ย 6.9 ปี ค่าต่ำสุด 1 ปี ค่าสูงสุด 20 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.70		
การมองเห็น		
ไม่มีปัญหาการมองเห็น	28	70.0
มีปัญหาการมองเห็น	12	30.0
อาการไม่พึงประสงค์จากยา		
พบ	17	42.5
ไม่พบ	23	57.5

ส่วนปัจจัยด้านการรักษา ผู้ป่วยเบาหวานส่วนใหญ่ได้รับจำนวนชนิดยาต่อเนื่อง 3-4 ชนิดต่อวัน (ร้อยละ 47.5) ผู้ป่วยเบาหวานส่วนมากรับประทานยามากกว่า 7 เม็ดต่อวัน(ร้อยละ 57.5) สำหรับความถี่ของการรับประทานยา พบผู้ป่วยเบาหวานรับประทานยาวันละ 4 ครั้ง เป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 32.5) ดังตาราง 4.2

ตารางที่ 4.2

จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 จำแนกตามปัจจัยด้านการรักษา

ปัจจัยด้านการรักษา	จำนวน (n=40)	ร้อยละ
จำนวนชนิดยาต่อวัน		
1 – 2 ชนิด	6	15.0
3 – 4 ชนิด	19	47.5
> 5 ชนิด	15	37.5
ค่าเฉลี่ย 3.9 ค่าต่ำสุด 1 ค่าสูงสุด 7 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.60		
จำนวนเม็ดยารับประทานต่อวัน		
1 -2 เม็ด	5	12.5
3-4 เม็ด	5	12.5
5-6 เม็ด	7	17.5
> 7 เม็ด	23	57.5
ค่าเฉลี่ย 6.8 ค่าต่ำสุด 0.5 ค่าสูงสุด 13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.45		
ความถี่ของการรับประทานยาต่อวัน		
1 ครั้ง	7	17.5
2 ครั้ง	8	20.0
3 ครั้ง	7	17.5
4 ครั้ง	13	32.5
5 ครั้ง	5	12.5
ค่าเฉลี่ย 3.0 ค่าต่ำสุด 1 ค่าสูงสุด 5 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.33		

ส่วนความสามารถในการจัดยาพบว่า ร้อยละ 25.0 ของผู้ป่วยเบาหวานไม่สามารถจัดยาถูกต้อง ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3

จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 จำแนกตามความสามารถในการจัดยา

ความสามารถในการจัดยา	จำนวน (n=40)	ร้อยละ
ความสามารถในการจัดยาไม่ถูกต้อง	10	25.0
ความสามารถในการจัดยาถูกต้อง	30	75.0

สำหรับระดับน้ำตาลในเลือด พบว่า ผู้ป่วยเบาหวานส่วนมากมีระดับน้ำตาลในเลือดมากกว่า 120 mg% (ร้อยละ 65.0) โดยมีค่าเฉลี่ย 150.65 mg% ดังตาราง 4.4

ตารางที่ 4.4

จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 จำแนกตามระดับน้ำตาลในเลือด

ระดับน้ำตาลในเลือด	จำนวน (n=40)	ร้อยละ
ระดับน้ำตาลในเลือด 80-120 mg%	14	35.0
ระดับน้ำตาลในเลือด > 120 mg%	26	65.0
ค่าเฉลี่ย 150.65 ค่าต่ำสุด 88 ค่าสูงสุด 362 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 54.65		

ส่วนระดับความดันโลหิต พบว่า ผู้ป่วยเบาหวานส่วนมากมีค่าความดันโลหิตน้อยกว่า 130/80 มม.ปรอท (ร้อยละ 55.0) ดังตาราง 4.5

ตารางที่ 4.5

จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 จำแนกตามระดับความดันโลหิต

ระดับความดันโลหิต	จำนวน (n=40)	ร้อยละ
ค่าความดันโลหิต >130/80 มม.ปรอท	22	45.0
ค่าความดันโลหิต <130/80 มม.ปรอท	18	55.0

ส่วนค่าดัชนีมวลกายพบว่า ผู้ป่วยเบาหวานส่วนใหญ่ร้อยละ 42.5 อยู่ในเกณฑ์ปกติ (BMI = 18.5-23.5) รองลงมาคือ ภาวะอ้วน (BMI มากกว่า 25) ร้อยละ 35 โดยค่าเฉลี่ยก่อนข้างอ้วน 24.3 ดังตาราง 4.6

ตารางที่ 4.6

จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 จำแนกตามค่าดัชนีมวลกาย

ค่าดัชนีมวลกาย	จำนวน (n=40)	ร้อยละ
< 18.5	3	7.5
18.5-23.5	17	42.5
23.5- 25.0	6	15.0
> 25.0	14	35
ค่าเฉลี่ย 24.3 ค่าต่ำสุด 16.01 ค่าสูงสุด 47.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.20		

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า พฤติกรรมการใช้ยาเบาหวานที่ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยที่สุด ได้แก่ การลืมรับประทานยาเบาหวาน (ร้อยละ 17.5) รองลงมา ได้แก่ การรับประทานยาเบาหวานตรงตามเวลาที่แพทย์สั่ง (ร้อยละ 40.0) การรับประทานยาเม็ดเบาหวานก่อนอาหาร 1 ชั่วโมง (ร้อยละ 77.5) ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7

จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 จำแนกตามพฤติกรรมการใช้ยาที่ปฏิบัติถูกต้องเป็นรายข้อ

พฤติกรรมการใช้ยา	จำนวน (n=40)	ร้อยละ
1. การรับประทานยาตรงตามชนิดของยาที่แพทย์สั่ง	38	95.0
2. การรับประทานยาตรงตามมือที่แพทย์สั่ง	23	57.5
3. การรับประทานยาเบาหวานตรงตามปริมาณที่แพทย์สั่ง	35	87.5
4. การรับประทานยาเพิ่มจากจำนวนที่แพทย์สั่ง เพื่อให้ ระดับน้ำตาลลดก่อนไปพบแพทย์ 1-2 วัน	36	90.0

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้ยา	จำนวน (n=40)	ร้อยละ
5. การรับประทานยาเม็ดเบาหวานก่อนอาหาร 1 ชั่วโมง	19	47.5
6. การเปลี่ยนการรับประทานยาเบาหวาน ก่อนอาหารมาเป็นหลังอาหาร	38	96.0
7. การหยุดยาเบาหวานเองบางครั้ง เมื่อรู้สึกปกติ หรือไม่มีอาการผิดปกติ	32	80.0
8. การปรับลดปริมาณยาเบาหวานด้วยตนเอง เมื่อรู้สึกไม่ค่อยสบาย	37	92.5
9. การรับประทานยาเบาหวานเพิ่มเป็น 2 เท่า เมื่อลืมรับประทานยาเบาหวาน	38	95.0
10. การลืมรับประทานยาเบาหวาน	7	17.5
11. การรับประทานยาเบาหวานเกินขนาดจนทำให้น้ำตาลต่ำ	40	100.0
12. การยืมยาเบาหวานของผู้อื่นมารับประทาน	40	100.0
13. การรับประทานยาอื่น ๆ ที่เชื่อว่ามีสรรพคุณเป็นยาลดระดับน้ำตาลในเลือดร่วมกับยาที่แพทย์สั่ง	36	90.0
14. การใช้ยาสมุนไพรที่มีผลลดระดับน้ำตาลในเลือดร่วมกับยาที่แพทย์สั่ง	28	70.0
15. การงดรับประทานยาเบาหวานที่แพทย์สั่งเมื่อมีอาการหน้ามืด ตาลายคล้ายเป็นลม เหงื่อออกใจสั่น	35	87.5
16. การรับประทานยาเบาหวานตรงตามเวลาที่แพทย์สั่ง	16	40.0
17. การรับประทานยาเบาหวานที่แพทย์สั่งหยุดแล้ว	36	90.0

และเมื่อนำพฤติกรรมการใช้ยาเรียงมาจัดเป็นระดับ พบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรม การใช้ยาระดับสูงร้อยละ 52.5 รองลงมา คือ พฤติกรรมการใช้ยาระดับปานกลาง และ พฤติกรรมการใช้ยาระดับต่ำตามลำดับ (ร้อยละ 32.5, 15.0) ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8

จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 จำแนกตามระดับพฤติกรรมการใช้ยา

ระดับพฤติกรรมการใช้ยา	จำนวน (n=40)	ร้อยละ
พฤติกรรมการใช้ยาต่ำ (< 53 คะแนน)	6	15.0
พฤติกรรมการใช้ยาปานกลาง (53-60 คะแนน)	13	32.5
พฤติกรรมการใช้ยาสูง (>61 คะแนน)	21	52.5
ค่าเฉลี่ย 59.83 ค่าต่ำสุด 46 ค่าสูงสุด 67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.71		

4.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ ระยะเวลาการเจ็บป่วย จำนวนชนิดยา จำนวน เม็ดยา ความถี่ของการรับประทานยา กับพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ด้วย สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีระดับการ วัดเป็นมาตราส่วน (Interval Ratio) พบว่า จำนวนครั้งความถี่ของการรับประทานยาต่อวันมี ความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ < .05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ส่วนอายุ ระยะเวลาการเจ็บป่วย จำนวน ชนิดยา จำนวนเม็ดยา ความถี่ของการรับประทานยาไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การใช้ยา และไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9

ค่าสหสัมพันธ์ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

ปัจจัย	r	p- value
อายุ	-.146	.368
ระยะเวลาการเจ็บป่วย	-.068	.678
จำนวนชนิดยาต่อวัน	-.068	.676
จำนวนเม็ดยารับประทานต่อวัน	-.159	.328
ความถี่ของการรับประทานยาต่อวัน	-.348*	.028

สำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ เพศ การมองเห็น ความสามารถจัดยา และอาการไม่พึงประสงค์จากยา กับพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ด้วยใช้สถิติไคสแคว์ (Chi-Square) เนื่องจากข้อมูลมีระดับวัดเป็นนามบัญญัติ (Nominal Scale) พบว่า การมองเห็นสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $<.05$ สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ส่วนเพศ ความสามารถจัดยา และอาการไม่พึงประสงค์จากยาไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยา และไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10

ค่าไคสแควร์ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

ปัจจัย (n=40)	ระดับพฤติกรรมการใช้ยา			Chi-Square	P-value
	ต่ำ n(%)	ปานกลาง n(%)	สูง n(%)		
เพศ				5.044	0.08
ชาย	4 (33.33)	4(33.33)	4(33.33)		
หญิง	2(7.15)	9(32.15)	17(60.70)		
การมองเห็น				6.693	0.035*
ไม่มีปัญหาการมองเห็น	1(8.33)	1(8.33)	10(83.33)		
มีปัญหาการมองเห็น	5(17.85)	12(42.85)	11(39.30)		
ความสามารถจัดยา				1.006	.605
จัดยาไม่ถูกต้อง	2(20.00)	2(20.00)	6(60.00)		
จัดยาถูกต้อง	4(13.30)	11(36.70)	15(50.00)		
อาการไม่พึงประสงค์จากยา				2.984	.225
พบ	3(17.65)	3(17.65)	11(64.70)		
ไม่พบ	3(13.00)	10(43.50)	10(43.50)		

4.3 เปรียบเทียบผลของโปรแกรมการเสริมพลังอำนาจของพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนต่อพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

จากการเปรียบเทียบผลของโปรแกรมการเสริมพลังอำนาจของพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนต่อค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ด้วยสถิติทดสอบวิลคอกซัน (Wilcoxon Signed Ranks Test) เนื่องจากทดสอบการกระจายข้อมูล ไม่เป็นแบบแจกแจงปกติ พบว่า พฤติกรรมการใช้ยาเบาหวานก่อนใช้โปรแกรมการเสริมพลังอำนาจมีค่าเฉลี่ย 59.83 คะแนน ขณะที่ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการใช้ยาหลังใช้โปรแกรมการเสริมพลังอำนาจเพิ่มขึ้น

เป็น 67.05 คะแนนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.001 (ตารางที่ 4.11) สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3

ตารางที่ 4.11

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2
ก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการเสริมพลังอำนาจ

พฤติกรรมการใช้ยา (n=40)	ช่วงคะแนน (ค่าต่ำสุด - ค่าสูงสุด)	$\bar{X}$	S.D.	Wilcoxon Z	p-value
ก่อนการเสริมพลังอำนาจ	46-67	59.83	5.71	- 3.987	0.000
หลังการเสริมพลังอำนาจ	63-68	67.05	1.40		

เมื่อเปรียบเทียบค่าระดับพฤติกรรมการใช้ยาเบาหวานของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 พบว่า หลังใช้โปรแกรมการเสริมพลังอำนาจมีพฤติกรรมการใช้ยาระดับสูงทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) ขณะที่ก่อนโปรแกรมการเสริมพลังอำนาจพบว่า ผู้ป่วยเบาหวานมีพฤติกรรมการใช้ยาระดับสูงร้อยละ 52.5 รองลงมาได้แก่ พฤติกรรมการใช้ยาระดับปานกลาง(ร้อยละ 32.5)และพฤติกรรมการใช้ยาระดับต่ำ (ร้อยละ 15.0) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12

จำนวนและร้อยละของระดับพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2
ก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการเสริมพลังอำนาจ

ระดับพฤติกรรมการใช้ยา (n=40)	ก่อนการเสริมพลังอำนาจ จำนวน(ร้อยละ)	หลังการเสริมพลังอำนาจ จำนวน(ร้อยละ)
พฤติกรรมการใช้ยาต่ำ (< 53 คะแนน)	6 (15.0)	0 (0.0)
พฤติกรรมการใช้ยาปานกลาง (53-60 คะแนน)	13 (32.5)	0 (0.0)
พฤติกรรมการใช้ยาสูง (> 61 คะแนน)	21 (52.5)	40 (100.0)

ก่อนการเสริมพลังอำนาจ	$\bar{X} = 59.83$, Min =46 , Max=67, S.D.= 5.71
หลังการเสริมพลังอำนาจ	$\bar{X} = 67.05$, Min =63 , Max=68, S.D.= 1.40

ตารางที่ 4.13

จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มีพฤติกรรมการใช้ยาถูกต้อง
ก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการเสริมพลังอำนาจจำแนกตามรายชื่อ

พฤติกรรมการใช้ยา	การเสริมพลังอำนาจ (n=40)			
	ก่อน		หลัง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การรับประทานยาตรงตามชนิดของยาที่แพทย์สั่ง	38	95.0	39	97.5
2. การรับประทานยาตรงตามมือที่แพทย์สั่ง	23	57.5	38	95.0
3. การรับประทานยาเบาหวานตรงตามปริมาณที่แพทย์สั่ง	35	87.5	40	100.0
4. การรับประทานยาเพิ่มจากจำนวนที่แพทย์สั่งเพื่อให้ระดับน้ำตาลลดก่อนไปพบแพทย์ 1-2 วัน	36	90.0	38	95.0
5. การรับประทานยาเม็ดเบาหวานก่อนอาหาร 1 ชั่วโมง	19	47.5	37	92.5
6. การเปลี่ยนการรับประทานยาเบาหวานก่อนอาหารมาเป็นหลังอาหาร	38	96.0	39	97.5
7. การหยุดยาเบาหวานเองบางครั้งเมื่อรู้สึกปกติหรือไม่มีอาการผิดปกติ	32	80.0	40	100.0
8. การปรับลดปริมาณยาเบาหวานด้วยตนเอง เมื่อรู้สึกไม่ค่อยสบาย	37	92.5	40	100.0
9. การรับประทานยาเบาหวานเพิ่ม	38	95.0	40	100.0

เป็น 2 เท่าเมื่อลิ้มรับประทานยาเบาหวาน				
10. การลิ้มรับประทานยาเบาหวาน	7	17.5	31	77.5

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้ยา	การเสริมพลังอำนาจ (n=40)			
	ก่อน		หลัง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
11. การรับประทานยาเบาหวานเกินขนาดจนทำให้น้ำตาลต่ำ	40	100.0	40	100.0
12. การขี้ยาเบาหวานของผู้อื่นมารับประทาน	40	100.0	40	100.0
13. การรับประทานยาอื่น ๆ ที่เชื่อว่ามีสรรพคุณเป็นยาลดระดับน้ำตาลในเลือดร่วมกับยาที่แพทย์สั่ง	36	90.0	39	97.5
14. การใช้ยาสมุนไพรที่มีผลลดระดับน้ำตาลในเลือดร่วมกับยาที่แพทย์สั่ง	28	70.0	39	97.5
15. การงดรับประทานยาเบาหวานที่แพทย์ เมื่อมีอาการหน้ามืด ตาลาย คล้ายเป็นลม เหงื่อออก ใจสั่น	35	87.5	38	95.0
16. การรับประทานยาเบาหวานตรงตามเวลาที่แพทย์สั่ง	16	40.0	37	92.5
17. การรับประทานยาเบาหวานที่แพทย์สั่งหยุดแล้ว	36	90.0	39	97.5

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ยาที่ไม่ถูกต้องรายชื่อ ภายหลังจากการดำเนินตามขั้นตอนการใช้โปรแกรมการเสริมพลังอำนาจ ตั้งแต่การค้นพบสภาพการณ์จริง การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับการทบทวนสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้ยาเบาหวานของตนเอง ซึ่งก่อนการใช้โปรแกรมการเสริมพลัง

อำนาจ พฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ปฏิบัติได้น้อยที่สุดได้แก่ การลืมนับประทานยาเบาหวาน (ร้อยละ 17.5) การรับประทานยาเบาหวานตรงตามเวลาที่แพทย์สั่ง (ร้อยละ 40.0) และการรับประทานยาเม็ดเบาหวานก่อนอาหาร 1 ชั่วโมง (ร้อยละ 47.5) ตามลำดับ หลังได้รับโปรแกรมการเสริมพลังอำนาจทำให้พฤติกรรมการใช้ยาเบาหวานได้ถูกต้องสูงขึ้นทุกข้อ โดยการลืมนับประทานยาเบาหวานลดลงเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 77.5 การรับประทานยาเบาหวานตรงตามเวลาที่แพทย์สั่งเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 92.5 และการรับประทานยาเม็ดเบาหวานก่อนอาหาร 1 ชั่วโมงลดลงเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 92.5 ดังตารางที่ 4.13

จากการดำเนินกระบวนการตามโปรแกรมการเสริมพลังอำนาจ ผู้วิจัยสามารถประมวลและสรุปได้ว่า สาเหตุของพฤติกรรมการใช้ยาไม่ถูกต้องในผู้ป่วยเบาหวานมีสาเหตุมาจากการทำงาน โดยส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างหรือทำเกษตรกรรม ทำให้ต้องออกทำงานแต่เช้า และมักไม่ได้นำยาเบาหวานไปด้วย จึงทำให้ลืมนับประทานยาเบาหวานมือเช้าหรือมือเที่ยง ผู้ป่วยเบาหวานมักผัดเวลา ไม่รับประทานยาทันทีหลังอาหาร เมื่อทำกิจกรรมอย่างอื่นพร้อมกับการเร่งรีบทำให้ลืมนับประทานยามื้อนั้น หรือเมื่อต้องเดินทาง ทำกิจกรรมหรือไปทำบุญ ก็ทำให้ลืมนับประทานยามื้อนั้นๆ ไป รวมทั้งขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการออกฤทธิ์ของยาเบาหวานที่สัมพันธ์กับอาหาร ทำให้รับประทานยาเม็ดเบาหวานก่อนอาหารนานเกิน 1 ชั่วโมง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นมือ บางรายรับประทานยาเบาหวานก่อนอาหารทันทีหลังตื่นนอนด้วยความกลัวว่า ตนเองจะลืมนับประทานยา เป็นเหตุให้เกิดอาการข้างเคียงยาที่พบบ่อย ได้แก่ ใจสั่น มึนงง ต้องรับประทานน้ำหวานบางวัน ซึ่งรายละเอียดในผนวก ง.

